

L'ECONOMISTA QUE VOL CANVIAR EL MÓN
AUTOR DE *CAPITAL I IDEOLOGIA*

THOMAS PIKETTY

UNA ALTRA FORMA DE SOCIALISME

CRÒNIQUES 2016-2020

edicions
62

Thomas Piketty

Una altra forma de socialisme

Cròniques 2016-2020

Traducció d'Imma Estany Morros

Edicions 62

Barcelona

Les cròniques que formen aquesta obra
es van publicar al blog de l'autor
a *Le Monde* entre els anys 2016 i 2020.

Títol original: *Vivement le socialisme !*

© Éditions du Seuil, 2020

*El paper utilitzat per a la impressió d'aquest llibre té la qualificació de paper ecològic
i procedeix de boscos gestionats de manera sostenible.*

*Queda rigorosament prohibida sense autorització escrita de l'editor qualsevol forma
de reproducció, distribució, comunicació pública o transformació d'aquesta obra,
que serà sotmesa a les sancions establertes per la llei. Podeu adreçar-vos a Cedro
(Centro Español de Derechos Reprográficos, www.cedro.org) si necessiteu fotocopiar
o escanejar algun fragment d'aquesta obra (www.conlicencia.com;
91 702 19 70 / 93 272 04 47). Tots els drets reservats.*

Primera edició: abril del 2021

© de la traducció: Imma Estany Morros, 2021

Amb la col·laboració del Departament de Cultura

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

© d'aquesta edició: Edicions 62 s.a.,
Diagonal, 662-664 - 08034 Barcelona
www.edicions62.cat
info@grup62.com

Fotocomposició: AuraDigit

DIPÒSIT LEGAL: B. 3.907-2021
ISBN: 978-84-297-7943-1

ÍNDIX

Una altra forma de socialisme (setembre del 2020)	9
---	---

PER UNA ALTRA GLOBALITZACIÓ 2016-2017

Hillary, Apple i nosaltres (13 de setembre de 2016)	33
L'FMI, les desigualtats i la recerca econòmica (20 de setembre de 2016)	37
La dreta francesa i els criteris pressupostaris europeus (18 d'octubre de 2016)	45
Desigualtats salarials entre homes i dones: 19 % o 64 %? (7 de novembre de 2016)	49
Per una altra globalització (15 de novembre de 2016)	53
Renda bàsica o salari just? (13 de desembre de 2016)	57
La pèrdua d'Anthony B. Atkinson (3 de gener de 2017)	61
Sobre la productivitat a França i a Alemanya (5 de gener de 2017)	65
Visca el populisme! (17 de gener de 2017)	83
Per un govern per fi democràtic de la zona euro (1 de febrer de 2017)	87
Sobre la desigualtat a la Xina (14 de febrer de 2017)	91
Com seria una assemblea de la zona euro? (9 de març de 2017)	95
Capital públic, capital privat (14 de març de 2017)	105

QUINES REFORMES CAL FER A FRANÇA? 2017-2018

Sobre la desigualtat a França (18 d'abril de 2017)	111
Quines reformes cal fer a França? (16 de maig de 2017)	115

Reagan a l'enèsima potència (13 de juny de 2017)	119
Diputats «marxaires», preneu el poder! (20 de juny de 2017)	123
La comèdia del CICE (11 de juliol de 2017)	131
Revisar el codi del capital (12 de setembre de 2017)	135
La supressió de l'ISF: un error històric (10 d'octubre de 2017)	139
Pressupost 2018: la joventut sacrificada (12 d'octubre de 2017)	143
La síndrome catalana (14 de novembre de 2017)	149
Trump i Macron: el mateix combat (12 de desembre de 2017)	153
2018, l'any d'Europa (16 de gener de 2018)	157
Parcoursup: ho podem fer millor (13 de febrer de 2018)	161
Per una Unió dins de la Unió (13 de març de 2018)	165
El capital a Rússia (10 d'abril de 2018)	169
El Maig del 68 i les desigualtats (8 de maig de 2018)	173
La fantasia de la «unió de transferències» (12 de juny de 2018)	177
Europa, els emigrants i el comerç (10 de juliol de 2018)	181
Socialnativisme: el malson italià (11 de setembre de 2018)	185
El Brasil: la Primera República amenaçada (16 d'octubre de 2018)	189
<i>Le Monde</i> i els multimilionaris (13 de novembre de 2018)	193

ESTIMAR EUROPA ÉS CANVIAR-LA
2018-2020

Manifest per a la democratització d'Europa (10 de desembre de 2018)	199
«Armillles grogues» i justícia fiscal (11 de desembre de 2018)	205
1789, el retorn del deute (15 de gener de 2019)	209
L'ISF als Estats Units (12 de febrer de 2019)	213
Estimar Europa és canviar-la (12 de març de 2019)	217
La renda bàsica a l'Índia (16 d'abril de 2019)	221
Europa i la fractura de classes (14 de maig de 2019)	225
La il·lusió de l'ecologia centrista (11 de juny de 2019)	229
La creació monetària ens salvarà? (9 de juliol de 2019)	233

Què és una pensió de jubilació justa? (10 de setembre de 2019)	237
Per una economia circular (15 d'octubre de 2019)	241
Sortir del conflicte identitari mitjançant la justícia econòmica (12 de novembre de 2019)	245
Hi ha diverses pensions de jubilació universals possibles (10 de desembre de 2019)	249
Després de negar el canvi climàtic, es nega la desigualtat (14 de gener de 2020)	253
Socialfederalisme contra nacional-liberalisme (11 de febrer de 2020)	257
L'assemblea francoalemanya, una oportunitat única per a la justícia social a Europa (21 de febrer de 2020)	261
Sanders en auxili de la democràcia dels Estats Units (10 de març de 2020)	265
Evitar el pitjor (14 d'abril de 2020)	269
El temps de la moneda verda (12 de maig de 2020)	273
Enfrontar-se al racisme, reparar la història (16 de juny de 2020)	277
Reconstruir l'internacionalisme (14 de juliol de 2020)	281

HILLARY, APPLE I NOSALTRES

13 DE SETEMBRE DE 2016

D'aquí a encara no dos mesos, els Estats Units tindran un altre president. Si Donald Trump guanya, serà una catàstrofe per al país, però també per a la resta del món. Racista, vulgar, pagat d'ell mateix i de la seva fortuna, encarna tot el pitjor dels Estats Units. I el fet que a Hillary Clinton li costi tant deixar-lo enrere en les enquestes ens afecta a totes i tots.

Trump fa servir una estratègia clàssica: explica als pobres blancs maltractats per la globalització que el seu enemic és el negre, l'immigrant mexicà, el musulmà, i que tot anirà millor si el gran multimilionari blanc els en deslliura. Fomenta el conflicte racial i identitari per evitar el conflicte de classe, del qual podria sortir malparat. Aquest predomini de les fractures ètniques té un paper central en tota la història dels Estats Units, i explica en bona part que la solidaritat i l'estat social nord-americà siguin tan precaris. Trump es limita a portar aquesta estratègia al paroxisme, tot i que amb diverses novetats destacades. En primer lloc, es fonamenta en una ideologia de la fortuna merescuda i de la sacralització del mercat i de la propietat privada, que als Estats Units ha assolit uns nivells inèdits al llarg de les últimes dècades. En segon lloc, aquesta estructura del conflicte polític avui dia tendeix a estendre's a la resta del món, sobretot a Europa. Si fa no fa a tot arreu, entre els electorats populars veiem com creix una barreja de temptació xenòfoba i d'acceptació resignada de les lleis del capitalisme globalitzat. Com que seria il·lusori esperar gran cosa de la regulació de les finances i les multinacionals, llavors carreguem contra els immigrants i els estrangers, que no ens farà tant de mal, encara que tampoc no ens faci gaire servei. Un gran nombre d'electors de Trump o de Le Pen, en el fons tenen una convicció ben simple: és més fàcil atacar els immigrants que no el capitalisme financer, o que imaginar un altre sistema econòmic.

Enfront d'aquesta amenaça fatal, la resposta de l'esquerra i del centre no és gens ferma. De vegades consisteix a alinear-se amb la retòrica identitària dominant (tal com il·lustra, per exemple, la trista polèmica francesa d'aquest estiu sobre el burquini, alimentada per un primer ministre que afirma ser progressista). O bé, la major part de vegades, s'abandonen les classes populars a la seva sort, culpables de votar malament, de votar poc i també de no finançar prou les seves campanyes polítiques (no hi ha res com uns quants donants rics per posar-se en marxa!). Així és com també els partits d'esquerra i de centre acaben promovent el culte al rei mercat, i només es diferencien de la dreta populista principalment per la defensa —almenys formal, i val més això que no res— de la igualtat racial i cultural. Això els permet conservar el vot de les minories i dels immigrants, alhora que perden bona part de les classes populars autòctones, cosa que els porta a un replegament cada vegada més clar cap a la defensa dels grups més afavorits i amb una millor posició en el mercat mundial.

El repte és immens, i ningú no té una solució miraculosa. Es tracta de donar vida a la solidaritat dins les comunitats polítiques de grans dimensions, clivellades per múltiples fractures, una tasca que no és gens senzilla. Als Estats Units, el 2008, Hillary Clinton defensava un projecte de progrés social més ambiciós en alguns aspectes que el de Barack Obama, per exemple en l'assegurança mèdica universal. Avui, amb l'esgotament davant la dinastia dels Clinton, els honoraris que van rebre de Goldman Sachs i el temps que va passar amb els donants del seu marit, es perfila cada vegada més com la candidata de l'establishment. Ara Hillary ha de treure lliçons del vot a Sanders i demostrar a l'electorat popular que és la candidata més ben situada per millorar la seva situació. Això implica propostes sobre el salari mínim, l'educació pública i la justícia social. Diversos responsables demòcrates la pressionen perquè anunciï per fi mesures fortes sobre la tributació de les multinacionals i les fortunes més grans. Per exemple, es podria recolzar en la recent decisió europea de fer pagar Apple pels beneficis que obté a Irlanda, cosa que alhora li permetria enfrontar-se a la posició conservadora del Tresor americà i dels cercles financers (que només pensen en una amnistia fiscal per als beneficis repatriats de les multinacionals). La millor solució seria proposar a Europa la creació d'una imposició mínima significativa —almenys d'un 25 o un 30 %— sobre els beneficis de les multinacio-

nals europees i nord-americanes. D'aquesta manera, les autoritats europees es veurien obligades a aplicar per fi un tipus impositiu mínim comú sobre les societats (mentre que la decisió recent es limita a demanar que s'apliqui el tipus irlandès del 12,5 %, que és massa baix i situa altra vegada Europa a les mans dels jutges de la competència). Un discurs en aquest sentit demostraria una autèntica voluntat de canviar l'enfocament de la globalització.

En efecte, tot i que empreses com Apple i companyia evidentment han aportat al món unes innovacions considerables, la veritat és que aquests gegants no haurien pogut sorgir sense unes quantes dècades de recerca pública i d'infraestructures col·lectives, i tot plegat gaudint d'uns tipus impositius més baixos que les petites i mitjanes empreses nord-americanes i europees (i si el director d'Apple i companyia afirmen el contrari, que facin públics els seus comptes fil per randa). Aquesta complexitat s'ha d'explicar, cosa que exigeix transparència i coratge polític. Ha arribat el moment que Hillary Clinton en faci mostra.